

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Testamentum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

¶ LOCI BIBLICI.

Tremor & terror, impiis & peccatoribus à Deo immittitur, Exo. di. 27. Deut. 28. & 11. 25.

¶ PHILOSOPHICAE ET HISTORICAE SENTENTIAE.

Terrorem quod incutit, non est omnibus idem: est enim aliquis supra hominem, quod omni homini sanæ mentis incutit terrorem, atq; hominem non excedunt, atq; magnitudine differunt, eo quod magis vel minus afficiuntur, quæ fortis vir ut homo timebit quidem, sed ut oportet, & ratio præscribit, honestatis causa sustinebit & feret, cum sit in virtutis opis. Arist. 6. Ethic. 2. 6.

Terribilia supra omnia sunt terræ motus, fulmina, diluvia, incendia, terræ hiatus, Eufro. mor.

Nec hostium paucitas, nec multitudo in suam territ homines lætiscernunt. Currid. 1. 5.

Post prælium iam confectus terror obiectus magis quam præfens periculum homines perturbat. Solus. Thucyd. 1. 5.

Aliquoties vanus terror, plus pene veteris viribus profusus. Livius, Decad. 1. 1. 7.

Maior ignotarum rerum est terror. Decad. 3. 1. 8.

Terror absentium rerum ipsa novitate falso augetur: consuetudo autem efficit, ut ea etiam quæ horrenda sunt natura, terrendam vim amittant. Plut. in Mario.

Terror hominibus mentem confusumq; eripit, & membra debilitat. Hirtius, de bello Alex.

Metus & terror infirma sunt vincula Charitatis, quæ ubi remoueris, qui timere desierint, disisse incipiunt. Tacit. in Agricola.

¶ FABULA.

Leo & Rana.

Leo auditis tantæ clamoribus, quos illa toto rictu edebat, quam maximos, primum percelli animo valde cepit, quod crederet ingentem animantem esse autorem tanti clamoris. Animo tamen confirmato, certo circumspicere, & contra illum clamatorem qui quis esset, sese apparare, & ad pugnam accingere. Cum videret prorepentem ranam de propinquo lacu, ibi leo, simul indignatione, simul etiam pudore affectus, pede illam conculcatam attriuit.

Docet fabula, non esse ad quemlibet strepitum expauescendum, neq; nos inexplorata re terri oportere. Vide, Metus, Timor.

Testamentum.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Testamentum, Græce διαθήκη, & διασθένος, testator dicitur. Heb. Berith, fœdus, pactum, testamentum. Cognatione hæc vox habet cum verbo Carath, id est pepigit, cum quo plerumq; etiam conueniunt. Vel deriuatur à verbo Barbar, dicitur, diuise per medium. Nam fœdera olim fiebant ceremoniis ferendis, diuise per medium. Nam fœdera olim fiebant ceremoniis ferendis, diuise per medium. Nam fœdera olim fiebant ceremoniis ferendis, diuise per medium. Nam fœdera olim fiebant ceremoniis ferendis, diuise per medium.

Testamentum dicitur, quod voluntatis nostræ velut testimonium sit, unde vltima voluntas & suprema voluntas appellatur. Quare Vlpianus sic illud diffinit, quod sit voluntatis nostræ iustitientia de eo, quod post mortem nostram fieri voluerimus. Testamentum falsum illud dicitur, quod non est secundum testatoris voluntatem scriptum, sed habet aliquid additum, vel diminutum, vel mutatum, vel aliter pro alio suppositum. Irritum autem testamentum est, quod de iure inualidum, ut si is qui testatur, sit capite dimittutus, vel si alia requisita defuerint, &c.

¶ LOCI BIBLICI.

Testamentum, Gal. 4. v. 24. Hebr. 9. v. 1. & 13. vers. 20. Testamentum vetus, Genes. 12. vers. 7. Heb. 9. vers. 4. & 8. 6. Exodi 24. vers. 8. Testamentum vetus, sanguine deditur, Exodi 24. 8. Heb. 9. 8. Testamentum vetus corrigetur. Hebr. 7. 15. Testamentum vetus apud Hebræos in tres ordines diuiditur, in Torah, Legem: Nebum: Prophetas: & Chetubin, hoc est, scripta siue Hagiographia. Citatur secunda illa sectio veteris Testamenti cuius pars est Esaias, Ion. 6. vers. 45. Testamenti veteris repetitio, Is. 24. v. 30.

terram... sic haud dubie se res habet. Sunt quæ... & que fama terribilia visa... & nunc contem. tibilia videantur... & nunc contem. tibilia videantur... & nunc contem. tibilia videantur...

¶ BIBLICA EXEMPLA.
Exemplum: tempore Ozis regis, Amos 1. 2. 1. Zach. 14.
tempore passionis & expirationis Christi, Mat. 27. 54.
tempore passionis Christi, Mat. 27. 54.
tempore Pauli & Silæ incarcerationis, Act. 17. 26. vide & Apocalyp. 6. 12. & 8. 5. & 8. 5. & 11. 13.

Terror.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Græce φόβος, & φόβητος dicitur. Hebr. Cherb, Chethab, Chitab, Chitab Mechtah, Chatchab, à verbo Chethab, conseruatus est. terror percussus est, prostratus est humi, deiectus est in terram, victus & superatus est. terror, Pachadh, & Pacheddah, à verbo Pachadh, timuit, & contremuit est. Est autem terror meus contingens, ex quo timorem robur sic ruborem pallor, & tremor, & dentium quatuor. A terro fit terror. Est enim terrore, timorem accipere, & quasi in terram prostrare, quare à terra dictum quodam volunt. Hinc terrificus faciens, & terribilis, id est formidatus, horradus.

Testamentum nouum à Christo sancitum, Heb. 8. 6. Testamen-
ti veteris & noui discrimen, *legem. 31. v. 31. Math. 5. 23. 1. Cor. 11. 25. 2.
Cor. 3. 7. Hebr. 8. 2. 9. 10.*

SENTENTIA BIBLICA.

Testamentum debite ordinandum.

Dedit Abraham cuncta que possederat Isaac: filiis autem concu-
binarum largitus est munera, separauit eos ab Isaac filio suo, dum
hic uiuere, *Genes. 25.*

Paulus mandatis, quibus filios instruebat, collegit pedes suos su-
per lectum, & obiit. *Idem. 49.*

Sic Tobias, cum putaret orationem suam exaudiri, moreretur,
uocauit ad se filium suum, dicens: Audi, fili mi, uerba oris mei, eaq;
in corde tuo, quasi fundamentum reponere. *Tob. 4.*

Filio & muliere, fratri & amico non desinitatem super te in
uita tua, non dederis alii possessionem tuam, uel forte te poeniteat, &
proceris pro illis, *Ecl. 3.*

In die consummationis dicuntur uita tua, & in tempore exitus
tui, ut tribue hereditatem tuam, *idem.*

Rece obsequendum.

Frates, secundum hominem dico, tamen hominis confirmatum
testamentum nemo spernit, aut super ordinat, *Galat. 3.*

Ubi testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris, Te-
stamentum enim in mortuis confirmatum est, alioqui non ualeat,
dum uiuit, qui testatus est, *Hebr. 9.*

SENTENTIA PHILOSOPHICA.

Testamentum quicumq; fecerit in quo bona sua legat, si filiorum
pater est, primum ex filiis que uoluerit, uoluerit heredem instituat
quem uero ex aliis filiis adoptandum dederit, idem conferat. Si
uero super sit, quis filius non ad aliquam sortem adoptatus, quem
secundum legem in coloniam emittendum esse sperat, huic ex aliis
opibus dare liceat, quecumq; pater uoluerit, paterna sorte excepta, &
instrumento omni ad sortem pertinente, & si plures fuerint, ex parte
distribuat pater quomodo uoluerit, ea que supersunt ultra sortem.

Cicumq; uero de filiis domus fuerit, ei de opibus non tribuat, & si
militar filiae cui desponsus uelut maritus futurus fuerit, non tri-
buatur, cui uero non fuerit quis desponsus, et tribuat. Si uero alui fi-
lio aut filie fors obuenientura regionem uernaculam post factum
testamentum, hereditas eius, qui testamentum condidit, relinquatur.

de legib. dist. 11.

Testamentum qui condidit, masculos non reliquit filios, sed fi-
lias & feminas, maritum cuiuscunq; filie uoluerit, relinquat heredem
conscriptum, & si filius alicui moriatur, puer adhuc, priusquam in
uirum euarit, siue naturalis sit, siue adoptatus, etiam de tali fortuna
scribat, qui testamentum condidit, quem eius loco meliore fortuna
succedere uelit. *Idem. ibid.*

Testamentum qui condidit omnino exstans sine liberis, decimam
partem ultra sortem, acquiram eximat, & cuiuscunq; uoluerit donec,
reliqua uero omnia adoptato tradat, & sine reprehensione adopta-
tium filium placitum faciat. *Idem. ibid.*

Testamento non liceat cuiq; quecumq; uoluerit relinquere, cum
opibus non sint propria sua, sed ueris generis, & super oris, & in
posterum futuri, & a libere magis ciuitatis, & totum genus, & opes,
atq; his ita se habentibus si quis uos in morbis ac senectute fluctuan-
tes blanditis ad ortus suaserit, uobis ut preter eius quod optimum
est, rationem testamentum condatis, legislator non permittet, sed
quod omni optimum est. *Idem. ibid.*

Testamentum qui condidit, & eius liberi tutoribus opus habeat, si
tutores scribit quos & quos uoluerit, electio rata habeatur: at si
non condiderit testamentum, aut tutorem electionem non absolue-
rit, proximi genere à patre, & matre, tutores tati sint duo à patre,
duo à matre, unus ex mortui amicis, quos constituant legum cus-
todes. *Idem. ibid.*

Testamento non facto, qui mortuus fuerit, & filios tutela egen-
tes reliquerit, eorum egestas ea uindem harum legum particeps
fiat. Si filias quis inexpectata fortuna uis reliquerit, ueniam terenti
legem dabit, si de tribus ad ipsum pertinentibus ad duo tantum re-
spiciens, filiam ipsius in matrimonium locabit, & ad generis pro-
pinq; uitate, & sortis conseruationem. Tertium quod pater confi-
derare potuisset, ut ex omnibus ciuib; habitus & mores intuius i-
doneum, libi filium, & si uis spontum elegerit hoc relinquere, cum
hac consideratio ex his sit, que fieri non possunt. *Idem. ibid.*

Testamento non condito, si quis moritur, non relictis filiis, nec
masculis, nec feminis, reliqua fiant ut in lege de his, qui filias reli-
querint, uerum femine & maris, uelut contubernales, ex genere
subinde eant in desertam domum, quorum fors proprie fiat, prima
soror, secunda patris filia, tertia sororis filia, quarta patris soror,
quinta patris fratris filia, sexta patris sororis filia: he uero cum illis
cohabitent iuxta fas & propinq; uitate, uelut antea sancimus, &
Idem.

Testamentorum de legibus si quis, & de quacunq; re alia, & do-
nuptis conuerterat, si pretens esset & uiceret legislator, nunquam
ita facere cogeret, ne nubere, nec uxores ducere, eos, qui nunc utra-
que facere coguntur, si aliquis ex cognatis & tutoribus, qui asserat
& dicat, legis arbitros, patres quidem ex legum custodi-
bus reliquit pupillis utruq; sexus: ad hos defugiant, & ab his iudi-

centur, qui de huiusmodi aliqua re dubitant, & horum
habeant, si uero cui maior vis inferri uideatur à legum
ad electorum iudicium ipsos perducatur, & de conuocato-
ferat: victo autem vituperium, & opprobrium à legum
tur, que pena multo grauior est apud eum qui mentem
quam uila pecuniaria multa. *Idem. ibid.*

Testamento non condito, si quis filias reliquerit, uel
ter ex eodem patre, aut qui sine sorte est, ex eodem ma-
liam & sortem defuncti: si uero frater non exierit, & si
eodem modo, si in astate inter se idonea fuerint: si uero
sed fororis filius exierit, eodem modo, quartus patris
fororis patris filius, eodem modo semper genus propinq;
pinquitate, si quis filias reliquerit per fratres, & sor-
tribus, ac fororis procedens, primum masculi, de-
nas, in uo genere *Idem. ibid.*

SIMILITUDINE.

Gregorii, In arcu dum chorda trahitur, corda cetera
loquo Dei, dum Testamentum nouum legitur, cetera
stamenti emollitur. *Lib. 19. Moral. c. 28.*

Thruuers, Tantum efficit uetus testamentum, ut
succus in aliu; uas transfusus seipso. Etenim uetus
nouum ambo proficiuntur à Deo, sed uetus per
racula est traductum, illud uero continetur ab ipso
in apoph. 25.

Aristotelis, Quisquis graui morbo correptus
conferbit, similis est eis, qui marinis fluctibus uentum
tum primum incipiunt nautica instrumenta delectare.

PROFANA EXEMPLA.

Aleator quidam moriens (quasi parum iudicium
flamento religiose cauit, ut delecta cadaveris suos
nibus exemit, ex his telicere fierent: ex illa uero
minibus mensa, alu colus frutillaq; quanta fieri possent
tegerent. *Paschalis iustus lib. 1. de Alex.*

Prus II, eorum Cardinalium testamenta, qui libera
libera esse uoluit, qui inestatis obissent, eorum bonorum
ferri in ararium est passus, si nec propinqui compar-
pan. in eius uita.

Testamentum à Carolo Magno Saxoniæ adempto
uico Pio imp. restitutum. *Amulius lib. 3.*

Comus Calanus & Cerri comes nobilissimus, 20
annum salus nos, cum liberis careret, reliquit
prior post obitum suum eas ingredi dederit. Etenim
ingressi, ex legato & Cerri & Caloni facti sunt
scard. li. 3. hiff. Pat.

Germanus de bonis testari non licebat, sed si liber
testari patris hereditatem admittentur: si uero
propinqui. *Alex. li. 6. c. 10.*

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Testis, Græc. *μαρτυρ*, uers. *μαρτυρ*, & *μαρτυρ*, uers. *μαρτυρ*,
ciur. *Heb. Hedy*, a uerbo *Hedy*, testimonium
ficus est, affirmat. Testes antiquis super
eo, quia supra causam statum protrebant. Nunc
abiata, testes uocantur, de uerb. sign. c. 1. *form. 3. Testis.*

Testis dicitur, quasi antellus, hoc est, ante iuramentum
lunt, quali tenens iuramentum. In testibus lex iuramentum
Aetas, *Conditio, Sexus, Discretio, Tamus.*
Et *Fortuna, Fides in Testibus ista requirunt.*

A testis uenit Testatio, & Testimonium, que propin-
um sunt.

LOCUS BIBLICUS.

Testimonium uerum commendatur. *Præter. 12. 17.
betur, Exod. 20. 16 & 13. Deut. 5. 20. Præter. 6. 19. & 12.
28. Luc. 18. 20.*

Testis in iudicio singulis non sufficit, testis
mo occidendus est. *Nym. 35. 30. Deut. 17. 6 & 16. 10. 11. 12.*
fallus quomodo puniendus. *Deut. 19. 16. 12. Præter.*
ites falsi quibus similes. *Præter. 23. 18.*

PATRVM SENTENTIA.

Tres testes unum sunt, sicut Ioannes dixit. *Actus.*
ritus. Unum in myllerio, non in natura. Aqua
pulture, Sanguis uero testis est mortis spiritus
ergo in aqua gratia, non ex natura aquæ, sed ex
est. *Ambr. de Spiritu sancto, lib. 1.*